

Протођакон Др Прибислав СИМИЋ

ЛИТУРГИЈА СВ. ПЕТРА* у хиландарском рукопису 332 из XVII века

У литургичкој науци Литургија св. Петра позната је већ више од сто година, али за разлику од других литургија и евхаристијских молитава којима се бавели литургичари она је подследњих педесет година постала предметом изучавања и великог броја познатих слависта и интересовање за њу траје све до наших дана. Нажалост, ти велики уложени напори нису крунисани адекватним успесима у решавању основних питања која текстови ове Литургије намећу, премда се и поред извесних размимоилажења научних претпоставки ипак долази и до позитивних резултата, за шта у наше дане највише заслуге припада проф. Франтишеку Марешу који се дужи низ година бави овом темом.

Посматрана са аспекта историје развоја православног богослужења Литургија св. Петра не заузима неко значајније место. На њу су скренули пажњу кардинал Питра у својој *Химнографији Ирске цркве*(1), а њену грчку верзију објавио је према росанском манускрипту Свенсон(2), назвавши је у претходној напомени „апокрифном“. Не налазимо је у бројним познатим схемама типова литургија, од којих је до новијих радова Трембеласа и Бота била најпознатија систематизација Брајтмана дата у познатој студији *Литургије истока и запада*(3). Њему је она била позната, али је сматрао да она може бити само литерарни експеримент. О њој се слично изразио и Х. Г. Бек: „Im Grossen und Ganzen dürfte es sich bei dieser Liturgie um eine Stubenarbeit handeln, die nur vereinzelt den Weg in die Kirche fand“ (4). Пошто су сви истраживачи Литургије делили на источну и западну групу, чудно је да Петрову литургију нису наводили бар као јединствен пример, премда не баш најуспелији, покушаји стварања споне између ове две велике фамилије, иако им је она морала бити позната по издањима Линдауса(5) и Андреа(6) с краја XVI

* Овај текст је прочитан у САНУ на научном скупу „Проучавање средњевековних јужнословенских рукописа“ одржаном 28-30. III 1989. године у Београду.

(1) J. P. Pitra, *L'hymnographie de l'église grecque*, Париз, 1867.

(2) C. A. Swanson, *The Greek Liturgies*, Кембриџ, 1884, 188-203.

(3) E. E. Brightman, *Liturgies eastern and western*, Оксфорд, 1896.

(4) H. G. Beck, *Kirche und theologische Literatur im Byzantinischen Reich*, 244.

(5) W. Lindaus, *Missa apostolica sive H Oia eitoup la*, Антверпен, 1589.

(6) I. S. Andrea, *Missa Apostolica seu Divinum Sacrificium S. Apostoli Petri*, Париз 1595.

Века. Л. Бује у својој, иначе до данас најбољој студији о Евхаристији(7) дао је преглед и прокоментарисао сто источних и западних литургијских образаца, почев од најранијих анафора до савремених литургијских образаца, а Петрову литургију уопште и не спомиње.

Све савремене стучне текстолошке и филолошке анализе Петрове литургије полазе од исцрпне студије Х. В. Кондрингтона(8), у којој су објављени грчки текстови, и радова Ј. Вашице(9) и Сирку(10) са словенским текстом. Основни проблем који се поставља у вези са овом Литургијом је њена структура: латински канон је стављен у оквире православно-византијске литургије, услед чега је и означена као хибридна, што је и неоспорно. Узајамни утицаји источног и западног обреда до велике шизме (1054), која је у животу хришћана и практично реализована крсташким ратовима и латинским освајањем Цариграда 1204. године, били су, може се рећи, природни. Тако, на пример, и најстарији сачувани словенски текст, такозвани Кијевски листићи с краја X или почетка XI века, садрже десет формулара латинске мисе, али је преводилац уносио и неке елементе из православног богослужења, најкарактеристичније оно место из прве молитве канона евхаристије Златоустове литургије које на изузетно језгровит филозофско-теолошки начин интерпретира библијско учење о стварању света по којем је Бог све из небића превео у биће: $\Sigma\upsilon\ \epsilon\kappa\ \tau\omicron\upsilon\ \mu\eta\ \acute{\omicron}\nu\tau\omicron\varsigma\ \epsilon\iota\varsigma\ \tau\omicron\ \epsilon\iota\varsigma\alpha\lambda\ \eta\mu\acute{\omicron}\varsigma\ \pi\alpha\rho\eta\gamma\alpha\gamma\epsilon\varsigma$ (11). Словени су са примањем хришћанства из Византије примили и православно-византијско богослужење и св. браћа Кирило и Методије су као солунјани добро знали словенски језик на који су, још пре полака у Моравску, превели најпотребније богослужбене књиге, међу којима је, скоро бих рекао, на првом месту морао бити Ехологион, а на другом Јеванђелистар, Праксапостол, Псалтир и Паримејник, дакле, библијски текстови подешени за употребу у богослужењу у којем су они и коришћени, како за поуку верника тако и у мисијске циљеве цркве. Уосталом, та њихова функција је у Православној цркви остала прворазредна све до данас. Ми данас не знамо тачно које су књиге они превели спремајући се за пут, али у Житију Кириловом стоји: „Када је Константин стигао у Моравску, са великом почашћу примио га је Рагислав и, сабравши ученике предаде му да их учи. Овај је убрзо превео све црквено богослужје и научио их јутрењу, часовима, вечерњој, повечерју и тајној служби“ (Литургији)(12). Пре одласка св. браће у Моравску византијске литургије св. Василија Великог и св. Јована Златоустог већ су биле добиле своју форму какву имамо сачувану у Барбериновом кодексу с краја VIII или почетка IX века и у суштини су, изузимају-

(7) L. Boyer, *Eucharistie*, Париз 1966.

(8) H. Codrington, *The Liturgy of Saint Peter: with a preface and introduction by P. de Meenster*, Минстер 1936.

(9) L. Vašica, *Slovanska liturgie sv. Petra*, Byzantinoslavica 8, 1939 (1939-46), 1-54.

(10) F. Ušeničnik, *Najstarejši glagolski spomenik in Liturgia sv. Cirila in Metoda*, Bogoslovni vestnik 10 (1930) 235-253. Cf. J. Vašica, *Slovanska Liturgie nove osvetlena Kijevskymi listy*, Slovo a slovesnost 6 (1940), 74.

(11) На ово место први је указао Ušeničnik, Cf *Najstarejši glagolski spomenik*.

(12) *Кирило и Методије. Житија. Службе. Канони. Похвале*, Београд, 1964. Превод Олге Недељковић.

ћи проскомидију, идентичне са садашњом, а ван спора је да су више векова пре тога њихове анафоре биле служене у Цариграду, одакле су прихваћене широм пространог византијског царства, као и касније од словенских цркава.

Ако ставимо на страну политичке разлоге којима се моравски кнез Растислав руководио приликом обраћања византијском цару Михаилу III када је тражио мисионаре из Цариграда и подсетимо се само оног наведеног захтева да су му потребни мисионари који ће проповедати хришћанство на словенском народу разумљивом језику и целе историје спора са немачким и другим латинским бискупима око такозване „тројезичке јереси“, то јест да је забрањено служити богослужења на словенском језику, морало би се озбиљније поставити питање из којих разлога би Константин и Методије преводили латинску мису и ако јесу, како неки научници претпостављају, да ли су то учинили из прктичних разлога, да би ублажили спор око језика? Хришћанска црква је тада још била једна, Морављани тек покршћавани, а немачки свештеници, свакако нису знали словенски језик да би могли уочити разлике у садржају евхаристијских молитава. Зато, познато место у Житији св. Методија „св(а)таго Петра мѣши приближающе са, рекаше слоужьбѣ“ не би се могло узети као доказ да је Методије превео Литургију св. Петра, у шта се, уосталом, већ поодавно сумња. Српски превод Олге Недељковић помаже правилнијем разумевању овог места: „...па се приближавала миса, то јест служба на дан светога Петра“(13). На сличан начин разрешава овај проблем и Давид Робинсон(14).

Одговор архимандрита Иверског манастира на Св. Гори Евтимија, познатог преводиоца дела са грчког на грузијски, монаху Теодору, с почетка XI века (1006—1020, умро у Цариграду 1028) да је Литургија Јаковљева прва, и да се касније раширила пракса служења Литургије св. Василија и Јована Златоустог а Јаковљева пала у заборав, али да су Јаковљева и Петрова исте вредности и да је њихов избор лична ствар свештеника, још је Хансенс(15), иако му је био познат грузијски превод, прокоментарисао и рекао да је мало вероватно да је ту реч о Петровој литургији, већ да се просто мисли на Римску мису као локални формулар, као што је Јаковљева била јерусалимска а св. Марка александријска. Такође се ни из речи Козме Презвитера „то Петръ апостолъ нѣ ли литургиа сзтворилъ“ у његовом спису „О црковнѣм чинѣу слово“ не може извући закључак да је он знао за богослужбену употребу Литургије св. Петра код словенских католика, Хрвата и Чеха, како је то урадио Д. Чижевский(16).

Прихватљива је хипотеза да је првобитна форма Петрове литургије, без византијског оквира, могла настати крајем IX или почетком X века као дело једнога од ученика св. Методија. Тај првобитни тип у ствари сачињава канон латинске мисе са незнатним византијским елементима и сачуван је у два грчка рукописа:

(13) *Кирило и Методије*, 165.

(14) D. Robinson, *The Slavic Versions of the Liturgy of St. Peter*, Зборник радова славистичког конгреса, Софија 1988.

(15) J. M. Hanssens, *La Liturgie Romano—Byzantine de Saint Pierre*, *Orientalia Christiana*, IV (1938), 235-238, V (1939), 103-150.

(16) Д. Чижевский, *К вопросу о Литургии Св. Петра*, (Slavo, 2 (1953), 37-39.

први се налази на Халки у Манастиру Пресвете Богородице, у коме се она и не приписује св. Петру већ Григорију Дијалогу: *Ἡ λατινικὴ λειτουργία τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου ἐρμηνευθεῖσα ἐκ τῆς ρωμαϊκῆς ὁ- τῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν* (17), а други у рукопису Миланске Амброзијане(18). Сам текст мисе најближи је познатом Падованском сакраментару бр. 47, који и иначе спада међу најстарије сачуване формуларе мисе. Фактички оне још и нису Литургија св. Петра каква нам је позната из других грчких и словенских текстова. Такође је вероватно да је овај првобитни облик касније значајније византинизиран додавањем уводног и завршног дела типа православне Литургије. Најприхватљивија је претпоставка да се то догодило у грчким заједницама Јужне Италије или на Сицилији, можда већ у X или XI веку, о чему, уосталом, сведочи већи број сачуваних грчких рукописа са текстом ове Литургије.

Професор Франтишек Мареш у својој исцрпној текстолошкој студији *Slovenská liturgie sv. Petra*(19) изнео је прихватљиву хипотезу да су два грчка рукописа са посебним особеностима у поређењу са осталим грчким текстовима — Париски бр. 476, из XV или можда XIV века, и њему врло близак Пантелејмоновски из XIX века, светогорске провинцијенције, с којим се хиландарски и кијевски текст такорећи подударају.

За православног литургичара Литургија св. Петра је интересантна не само због своје хибридне форме, већ исто тако, ако не још и више, по својим оквирима. *De facto*, проблем не сачињава римокатолички канон колико молитве и богослужбене радње пре и после канона евхаристије. Наиме, ти такозвани византијски делови немају неправославних елемената, али не могу им се сем молитве приљезног мољења после читања Јеванђеља и неколико благодарствених молитава после причешћа, касније преузетих из православног Молитвеника, наћи паралеле у акулотији савремених православних литургија. Разрешавање проблема отежава чињеница постојања сачуваног текста Василијева и Златоустове литургије у Барбериновом кодексу писаном пре мисионарске делатности св. Браће Кирила и Методија. Стога се за нас поставља питање ко је могао бити аутор тих молитава и византијских делова и зашто је поред већ постојећих и општеприхваћених састављао нове које су и по теолошкој садржини и по поетској вредности испод нивоа одговарајућих молитава у Василијевој и Златоустовој Литургији, и то у време када су обрасци старих оријенталних литургија већ у доброј мери били истиснути из употребе у Православној цркви. Одговор би можда требало тражити у променљивим и често супротстављеним црквеним односима између Цариграда и Рима. Треба се само сетити сукоба патријарха Фотија и папе Николе и нешто каснијих неспоразума који су и довели до великог расцепа Цркве, који су се морали рефлектовати и на богослужбени живот грчког живља у Јужној Италији, Сицилији, Далмацији и у крајевима данашње Албаније, граничним областима та два моћна центра. Компилатор, а можда делимично и аутор неких текстова морао је бити неки римокатолички монах грчког порекла, добар познавалац грчког обреда који је, можда и с добром намером, ове, бар историјски посматрано, хетерогене текстове спојио у једну вештачку целину која је у неким срединама сти-

(17) Ed. A. P. Kerameus 1893.

(18) M. Gr. F 93, ed. Neisenberg 1923.

(19) Текстологија средњовековних јужнословенских књижевности, САНУ, Научни скупови књ X, Одељење језика и књижевности књ. 2, Београд 1981, 197-215.

цајем неповољних међуцрквених односа могла бити и служена и истовремено коришћена као компромисно решење, било у циљу искрене жеље за превазилажењем неспоразума, било у намери омогућавања безболнијег прихватања доминације латинске црквене структуре и њеног обреда.

Време настанка словенског превода би се, имајући у виду хиландарски текст, можда могло померити и у прву половину XIII века и лоцирати на Св. Гору, коју је делегат моћнога папе Иноћентија III кардинал Бенедикт својом одлуком из 1206. године ставио под власт латинског епископа од Севасте или Самарије, што је поменути папа и потврдио својим познатим писмом од 30. марта 1210. године „О чувању светогорских манастира“. То је, иначе, време када је Св. Сава са моштима свога оца Св. Симеона Мироточивог, свакако и из безбедносних разлога, напустио Св. Гору и прешао у Манастир Студеницу у Србији. Севестијски епископ је у ватопедском метоху Просфориона, на граници Св. Горе, подигао тврђаву од које и до данас постоји кула звана Франгокастрон(20). На ову претпоставку о латинском утицају на настанак словенског превода наводе нас два запажена места бетацистичке транслитерације у хиландарском рукопису Петрове литургије: генитив имена Авросија са Амѳросіа (л. 51), а друга заамвона молитва уместо **ЗААМВОННАА**

означена је као

ЗАМ'БВОННА

Сви ови сложени проблеми и питања времена, места и компилатора грчких, грузијских и словенских текстова Литургије св. Петра, за нас још дефинитивно не решена, показују да ће она морати и даље остати предметом мултидисциплинарних студија.

Pribislav Simić

THE STRUCTURE OF THE HILENDAR COPY OF THE LITURGY OF ST. PETAR

In the archives of the Hilendar Monastery on Mt. Athos, is the Liturgic Code no. 332 from the seventeenth century, which, among other services, contains St. Peter's Liturgy. Until recently, this was the only known text in slavonic. A somewhat older slavonic text was discovered by professor Frantisek Maresh in Kiev.

Interest within academic circles for St. Peter's Liturgy began about 100 years ago when P. Uspenski, and P. Cirky a after him, published texts according to the Hilendar script. Papadopyloc Kerameyc and Heisenberg published a bilingual Latin and Greek text. New research on this service comes form Codrington in his major work *The Liturgy of St. Peter and Vašica, Slavonska Liturgie, Sv. Petra.*

Efforts of later academics, renowned linguists and slavists, to our contemporaries Frantiska Maresa and David Robinson, have not resulted in definitive answer to the basic questions: when, where and for what purpose did this "hybrid" Liturgy come into being.

Our research of the Hilendar text of the Liturgy of St. Peter, represent an effort to address these problems from the viewpoint of ascetic Orthodox Liturgical knowledge, and to attempt to situate the Hilendar text within the historical demensions of the growth of Orthodox Liturgics.

For now, based on the knowledge of the content and execution of this service, we assume that the Liturgy of St. Petar, as we have it in the Hilendar texts, could not have come into being before the thirteenth century. which only affirms earlier theories

(20) М. Живојиновић, *Св. Гора у доба латинској царства*, Зборник радова Византолошког института, XVII, Београд 1976, 80-81.

44V Б(о)ж(ь)ств(ь)на слоуж(ь)ва
с(ва)таго ап(о)с(то)ла Петра.

М(о)л(итва) кадила.

Бл(а)д(ь)ко г(оспод)и в(о)ж(е) нашъ. иже сподобивши насъ смерн'ных(ъ) и
недостонных(ь) рабъ твоих(ъ). быти слъжителем(ь). с(ва)т(а)го твоего жрътв(ь)-
ныка. ты шчисти вса прегрѣшенїа наша. и достонны насъ сзтвори. наитрѣмъ
с(ва)т(а)го твоег(о) д(с)ха. славити и пѣти трис(ва)тоє имє твое оже взнннн
сз чистою свѣстїю. да сподобим'се искон'чати в(о)ж(ь)ств(ь)ноую твою

45R слъж'бѣ. и прїимн в(з)с(ва)т(ь)и прѣм(ѣ) в(ь) с(ь)нннн твои жрътвенн(ъ). кадило
сїе. в(з) вою бл(а)г(о)уханїа д(с)ховнаго (т)ы во вси шс(ва)щенїе наше и про-
свѣщенїе. И твѣх' славоу възсылаемъ. о(ть)цѣ и с(ь)нѣ и с(ва)т(о)мѣ д(с)хѣ.
н(ь)ннн и пр(и)сно и в(з) вѣкы вѣкwm(ъ).

М(о)л(итва), гл(аго)лет(ъ) іерен в(з) предложенїе.

Бл(аго)с(ло)ви г(оспод)и в(о)ж(е) нашъ предложенїе сїе. и подаи же намъ равомъ
твоим(ъ). ср(ь)д(ь)це чисто и помыслъ несмъшенъ. юко да достонны обершем
се прїити. и прикасати с(а) пр(ѣ)ч(и)стомѣ тѣлѣ, и чьст(ь)нѣи крѣви. и
неосоуждены нас(ъ) сзтвори. предстати прѣд(ъ) товою. и в(з) д(ь)ннх' страш'ннн.
о(же) ради дарѣи намъ вставленїе грѣховъ. и живннх' вѣч'нсю. Ико с(ва)т(и)
се и прослави се. | пр(ѣ)ч(ь)стное и великолѣпное имє твое. о(ть)ца и с(ь)на и

45V с(ва)т(а)го д(с)ха, н(ь)ннн и пр(и)сно и в(з) вѣкы вѣкwm(ъ).
и штпѣстъ прѣдложенїю.

И начинаетъ дїаконъ. Бл(аго)с(ло)ви бл(а)д(ь)ко.

(!)врѣн бл(аго)с(ло)вено ц(а)рство о(ть)ца и с(ь)на и с(ва)т(а)го д(с)ха.
н(ь)ннн и пр(и)сно и (вз) вѣкы вѣкwm(ъ).

И достиг'шъ в(з)ходъ сз оу(ан)г(е)ліемъ.

М(о)л(итва) в(з)ходъ.

Бл(а)г(о)д(ѣ)т(е)лю всѣмъ. и в(з)акїе твари сздателю. прїимн приходещих(ъ).
ти. в(з) твою с(ва)тоую цр(ь)к(ъ)в(ъ). и комоуждо полезное испльни. и приведи
46R всѣхъ в(з) свршенїе. и достонны насъ сзтвори ц(а)рствїа твоего. бл(а)г(о)д(а)ти
ради шс(ва)щенїа твоего. свверн насъ в(з) с(ва)тоую твою сввор'нсю и ап(о)-
с(то)л(ь)скоую цр(ь)к(ъ)в(ъ). юже стежа чьстною крѣвію. Единороднаго твоего
с(ь)на сз ним же бл(аго)с(ло)венъ вси. и сз прес(ва)тым(ъ) и бл(а)гым(ъ). и
животворещим' ти д(с)хомъ. и н(ь)ннн и пр(и)сно и в(з) вѣкы вѣкwm(ъ).

Дїаконъ, прѣм(с)дрѣстъ прѣсти.
Дюдїе, Прїидете(!)поклоним се.

Троп(арь). и ко(н)д(акъ). в(з)г'лашенїе. Г(оспод)ь с(ъ) нами. в(з)г'лашенїе.
помолим се.

|ерен. гл(аго)летъ мол(итвѣ).

Молим(ъ) ти се г(оспод)и. ико да бста наша испльнет се веселїа. и хвалы
твоее в(з) радѣстъ г(оспод)а нашего |(не)с(а) х(рист)а. с(ь)на твоего. сз ним(ь)
46V же | живешн, и ц(а)р(ь)ствѣоуешн в(о)ж(е) нашъ. в(з) сзединннїе д(с)ха с(ва)т(а)го
в(з) в'се вѣкы вѣкwm(ъ).

И по семъ, глаголет(ъ) мол(итвѣ).

Глава в(з) вышннх(ъ) в(ог)ѣ, и на землн мнрѣ, в(з) чл(овѣ)цех(ъ) бл(а)говоленїе.
хвалим' те бл(аго)с(ло)вим(ь). кланяем ти се словословим' те, бл(а)годарим
те. великїе ради славы твоеѣ. г(оспод)и ц(а)рю н(е)в(е)с(ь)ннн, в(о)ж(е) о(ть)че
всѣдръжителю. и г(оспод)и с(ь)не единород'ннн. |(ис)усе х(рист)е и с(ва)ты
д(с)ше. г(оспод)и в(о)ж(е) агньче в(о)жїи, с(ь)не о(ть)чъ. в(з)вземаи грѣхи
47R мнра. помн(и)лшн насъ. в(з)вземаи грѣхи мнра прїимн м(о)л(и)твы наше. седеи
одеснсю о(ть)ца помнлшн насъ. | ико ты единъ с(ва)тъ. ты единъ г(оспод)ъ

|(исоу)с(з) х(ристо)с(з). в з словѣ в(о)р(ъ)с(ь) о(тъ)ц(ъ).

и г(лаго)летъ дѣаконъ. възглашатъ. Помолимъ се. |(е)р(е)л. преклонъ се г(лаго)-
летъ. мол(итвѣ).

Подан же г(оспод)и вѣр(ь)ным(з) рабомъ твоим(з). десницею твою съ н(ев(е)сы
помощъ. яко да съ тебѣ всѣмъ ср(ъ)д(ъ)ц(ь)емъ пользных(з) възпросетъ. и
ѡгож(е) прошенїа достонни. да възпр(и)иоутъ г(оспод)а. ради нашего |(исоу)са
х(рист)а с(ы)на твоего.

Возглаш(аетъ).

Ико с(вѣ)тъ [вси] г(оспод)и б(ож)е нашъ. и тебѣ слава, и трис(вѣ)тое пѣнїе
възсылаем(з). о(тъ)ц(ъ) и с(ы)н(ъ) и с(вѣ)т(о)моу д(ъ)х(у). и н(ы)нѣ и пр(и)сно и
въ вѣки вѣк(ь)м(з).

ладїе поютъ трис(вѣ)тое.

Мол(итва) трис(вѣ)т(а)го. |

47V

Бл(а)д(ы)ко г(оспод)и в(о)ж(е) вездѣ жителю. ѡдине с(вѣ)т(ы)и [и во с(вѣ)т(ы)х(з)
почиваєи]. иже ѡт(ъ) н(е)в(е)с(ь)ных(з) силъ, трїс(вѣ)т(ь)сю пѣснь прїемляєи.
прїими и ѡт(ъ) з(ъ)стѣ насъ грѣшныхъ. трїс(вѣ)т(ь)сю пѣс(нь). и дарши намъ
вса лѣта живота нашего. и всїе д(ъ)нїи препроводити. кромѣ сзгрѣшенїа.

Дѣаконъ. Бзи'мемъ. юрен мнрѣ всѣм(з).

ап(о)с(то)л(ъ) ѡн(ан)г(е)лїе.

Дѣаконъ помилши насъ, и прочаа.

Г(е)р(и) мол(итвѣ), прилежнаг(о) м(о)л(и)нїа.

Г(оспод)и в(о)ж(е) нашъ. прилѣжнѣю сїю м(о)л(и)твѣ. прїими ѡт(ъ) своих(з) рабъ.
и пом(и)лши нас(з) по множ(ь)ствоу м(и)л(о)сти твоее. и щедроти твое испос-
лы на нас(з). и на все люди | твое. чающих(з) еже ѡт(ъ) тебѣ богатѣ м(и)-
л(о)сти. Ико м(и)л(о)стивъ и чл(овѣ)колюбъ в(о)р(ъ)с(ь) в(с)и.

48R

Ширѣ, всѣм(з).

Дѣаконъ,

главы ваше г(о)с(под)еви преклоните.

Г(е)р(и), г(лаго)летъ мол(итвѣ) сїю таино,

м(о)л(и)тва, главопреклоненїю.

Бл(а)д(ы)ко животвор'че, и бл(а)гїи(з) датею. и даєи чл(овѣ)к(ь)м(з) бл(а)-
женое оупованїе. и вѣч(ь)ныи животъ г(оспод)а нашего |(исоу)са х(рист)а.
сподови нас(з) бл(а)гїи г(оспод)и. и сїю тебѣ в(о)ж(ь)ств(ь)н(ь)сю слѣж'вѣ. въ
шс(вѣ)щенїе скончати. въ наслажденїе вѣдѣщаго бл(а)ж(е)н(ь)ства.

Возглас(ъ).

Ико да под(ъ)дрержавою твою.

48V

И творитъ великїи въ іходъ. И по поставленїи с(вѣ)т(ы)х(з) таинъ. на с(вѣ)т(о)н
трапезе. г(лаго)летъ дѣакон(ъ).

Испазнимъ м(о)л(и)твы наше г(о)с(под)еви. яко испазни се н(е)во и землѣ
с(вѣ)т(ы)е славы ѡго.

Ладїе. г(оспод)и пом(и)лши, г-щ(и).

Возглас(ъ). Ико в(о)р(ъ)с(ь) сзмиренїю м(и)л(о)сти. лавви, и щедротам(з). и
чл(овѣ)колюбивъ еси. | ѡднородны твои с(ы)н(ъ). и д(о)ух(ъ) твои прес(вѣ)т(и). и
н(ы)нѣ и пр(и)сно и въ вѣки вѣк(ь)м(з).

Дѣакон(ъ) възлюбимъ дроугъ дръга целованїемъ с(вѣ)т(ы)м(з).

и по целовани, г(лаго)летъ дѣаконъ.

въ прѣм(ъ)дрости в(о)жїю. бзи'мемъ.

49R Бѣ|роую възьдинаг(о) в(ог)а

Іерн молит се тинно:

Къ жрътвъ тевѣ г(оспод)и предложеное сїе приношенїе шс(вѣ)ти. в(о)ж(в) шт(з) насъ благопрїет'но прїимн. г(оспод)а рад(н) нашего і(исоу)са х(рист)а с(ы)на твоего. Сз ним'же живешн. и ц(а)рствоуешн в(о)ж(в) нашъ. възьединнїе с(вѣ)т(а)го д(с)ха.

Къзглас(з).

Къ вѣки вѣкшм(з)

Г(оспод)ь с(з) ваши.

Горѣ нмѣимъ ср(в)д(в)ца.

Бл(а)годаренїе възьсылаемъ х(рист)ъ в(ог)ъ нашемъ.

Іерн м(о)л(н)т се, прилѣж'но.

49V Къ истинъ достоинно и праведно вост(тз), подоб'но и сп(а)ситель'но. кинъ тевѣ пр(и)сно. и повсюдъ бл(а)годаренїе възьсылаемъ г(оспод)и |с(вѣ)т(ы)и. о(т)ьч(в) в(з)седрьжителю, вѣчныи в(о)ж(в). г(оспод)а нашего |і(исоу)а хр(ист)а родителю. в(о)ж(в) славетъ и хвалѣтъ агг(е)лн. - поклоняют се г(оспод)ьствїа. трепещѣтъ власти. н(е)в(е)сныи силы. бл(а)женїи серафими. къпно радостю слажетъ. сз ними же и наше гл(а)вы аще прїетны вѣдѣтъ, молим се. молебное исповѣданїе тевѣ г(ла)голюще. -

Людїе. С(вѣ)т(з), с(вѣ)т(з), с(вѣ)т(з).

Іерн тинн(о).

50R Ты збо съмиренїю о(т)ьч(в). ради с(ы)на твоего г(оспод)а нашего і(исоу)са х(рист)а. молим се твоимъ м(н)л(о)ср(в)дїю. яко да прїетнъ имашн м(о)л(н)твъ нашъ. | непороч'нъ. - аминъ.

Іери прекр(в)ститъ.

И бл(а)г(о)с(л)авнїи дары сїе, амин(з), сїе приношенїе, аминъ. и сїи св(ѣ)т(ы)и жрзтвннкъ. - аминъ.

Къ пръвых(з) яже ти приносим(з) о с(вѣ)т(и)и и сзвор'нен а п(о)с(то)л(в)сцен цр(в)к(з)н твоел. юже змирн и сзхрани и сзедини и окрзми. и своводи. и вси кон'ци земли. къпно равз твоих(з), патрїар'ха. и н(а)ше смере(нїе) и недостоин'ство.

Къзглас(з)

50V Къ прзвых(з) помени г(оспод)и, Сп(н)ск(о)па нашего. нм(л) рек(з). егоже дарова с(вѣ)т(ы)м(з) твоимъ цр(в)к(з)вамъ, възь мнре. цѣла. чьстнаа здрава, дзгрод(в)ствзюща. исправляюща слово твоее | истин'ны.

Мол(н)тва тинно.

Поме(нн) г(оспод)и и все окрзгъ стоещих(з) ти. и всех(з) равз твоих(з). и равннн твои. ихже тевѣ принадлеатъ сїю жрзтвъ хваленїа. о себѣ же и своих(з) всех(з). ш извавлннїи д(с)шх их(з). о оупованїи сп(а)сенїа, и здравїа их(з). и възь животъ възскр(в)сенїа ихъ. ихже възь м(о)л(н)твъ предлагаемъ. тевѣ пръвѣчномъ в(ог)ъ живомъ, и истин'номъ. коуп'но и паметъ ч'темъ. - Къзглас(з).

Изред'но о прес(вѣ)т(и)и и преч(н)стел. и прел(а)гоел(о)вен'нен бл(а)д(ы)ч(н)ци нашел в(о)городн)ци. и пр(и)сно д(ѣ)вы Марїе.

51R Къ пръвых(з) с(вѣ)т(ы)е и славные, и пр(и)сно | д(ѣ)вы Марїи. родител'ницы. в(ог)а и г(оспод)а нашего і(исоу)са х(рист)а. и бл(а)женых(з) ап(о)с(то)лъ. и оученикъ твоих(з). петра. и павла. андрѣа, іакова. Филип'па. вардроломѣа. матѣа. симона. іудъ. дад'дѣа. мат'дѣа, домы. мар'ка лоуки. анна. климен'тїа. лав'рен'тїа. хрисегона. іоана. пав'ла. кор'ниїа. купрїана. коз'мы и дамїана.

- и лариона. мар'тина. герасима. амвросіа. григоріа. венедик'та. антоніа. нико-
 лы василіа. и всѣх(х) с(вѣ)тых(х) твоих(х). их'же м(о)л(и)твами и м(о)-
 лннїемъ. покрьи нас(х) | кровомъ твоимъ(х). како да всегда съблюдеши вѣдемъ
 51V помощь твою. ради іисус(у)са х(рист)а г(оспод)а нашего.
 Гіе бо приношеіе служ'бы нашеіе. иже шт(х) всѣх(х) людеи твоих(х).
 м(о)л(и)и ти се г(оспод)и. прїетно прїими. и прочее д(ѣ)ли наше. вх мнре
 прѣкыати сподоби нас(х). и шт(х) хотецаго вѣч'наго шсоужденіа избави
 нас(х). и избран'ных(х) твоих(х) вл(а)говоли чрѣдѣ счестати се. |исус(у)са
 х(рист)а ради в(ог)а нашего.
 Гіе же принашаемъ тебѣ в(ог)ш. ш всѣх(х) и за в'се и м(о)лим ти се. по-
 52R кровъ твоємъ вл(а)гослов'нъ, и неопис(а)нъ выти намъ. ра'чнтел(ѣ)нню шт(х)
 вл(а)гаго штѣта. и сзтвори сподобити се намъ неосужден'но прїети. тѣло
 и кровъ възлюблен'наго твоего с(ы)на. г(оспод)а нашего іисус(у)са х(рист)а.
 (і)ере(и) възымаеъ покровъ. и сз мноземъ вл(а)гогове'нїемъ. прикасае се
 животворнаго хлѣба. и г(лаго)летъ тано.
 Иже единого д(ѣ)ли страданіа ого. въземъ хлѣвъ на с(вѣ)тых(х) ого роу-
 кахъ. и въздыже шн свои на н(е)бо. и показа тебѣ в(ог)оу и о(ть)цъ своємъ
 всесилномъ. те вл(а)года реше, в(лаго)сл(о)внвх, и преломивъ. дастъ с(вѣ)тымъ(х)
 52V вч(е)н(и)квм(х) и ап(о)с(то)ломъ рехъ. |
 Бззглас(х).
 Прїимете и идите шт(х) сего. се встъ тѣло мое за все лонно. вх оставленіе
 грѣхмъ.
 м(о)л(и)тва тано).
 Также и чашю по вечери прїемъ. на с(вѣ)тых(х) и пр(ѣ)ч(и)стых(х) роуках(х)
 своих(х). пакн тебѣ вл(а)года реше вл(а)госл(о)внвх и дастъ с(вѣ)тымъ(х) своимъ
 оученикомъ рехъ.
 Бззглас(х).
 Шїте шт(х) ние вси. се во встъ чаша. кровъ моя новаго завѣта тани'ство.
 и вѣчныи вечери. иже за вы и за многїи изливаема вх вставленіе грѣхм(х).
 И пакн іерел. покрываеъ с(вѣ)тын хлѣвъ. и г(лаго)летъ(х) тано). |
 53R Гіе олиж'ды аще твори(те) вх мое възпомяніе творите. тѣм'же полинающе
 г(оспод)и. и мы равн твои. И людіе с(вѣ)т(а)го х(рист)а твоего. г(оспод)а
 же нашего и в(ог)а вл(а)женоюу страстъ. і оже шт(х) ада възкрес(е)нїе. і иже
 на н(е)в(е)са славное възсходеніе.
 Бззглас(х)
 Твои шт(х) твоих(х) тебѣ приносеце ш всѣх(х), и за все.
 та(ино).
 Твои шт(х) твоих(х) принашаем(х). единомъ в(о)ж(ь)ствоу твоємъ. шт(х)
 тѣох(х) дарованїи. жрхтвъ чистъ хлѣвъ с(вѣ)тын. вх животъ вѣч'ныи. и
 53V чашъ сп(а)сенїа. изобластвоуе, их жо м(и)л(о)стиве. шчищеномъ | лицемъ(х).
 посетити сподобиши. и сых(х) прїетны и маши. какоже сподоби(х) вси. дары
 прїети отрока твоего праведнаго авела. и жрхтвъ патрїарха авраама. и какоже
 ти принесе пръвыи с(вѣ)щен'н(и)къ твои мелхиседекъ. св(вѣ)тшю твою жрх-
 твоу. непороч'но принесенїе. м(о)лим' се. и мили се дѣемъ. възсела'не в(ож)е.

И цѣлзе с(вѣ)тзю трапезѣ, г(лаго)летз. м(о)л(итвѣ) таино.

54R Повеи г(оспод)и сіа в(о)ж(в)ствнаа сѣженіа дѣнствовати се. роукою с(вѣ)-
т(а)го агг(е)ла твоего. в(з) вышнии | шни жрѣт'вник(з). пред(з) в(о)ж(в)ств(в)-
ным(з) лицемъ твоимъ. и яко аще коуждо шт(з) жрѣтвника сего. честз
с(вѣ)тоую. тѣла и крѣви с(ы)на твоего, в(з)спорїимемъ. в(з) в'сакоє в(а)г(о)-
с(ло)венїе нев(е)сноє и в(а)г(о)д(а)ти наситим се. шт(з) г(оспод)а нашего
| (исоу)са х(рист)а.

И прекланнє главѣ г(лаго)лє(тз) таино.

54V Нас' же грѣш'ных(з) и нецостонных(з) равз твоих(з). Иже на множ(в)ство
щєд'ротз твоих(з). и на м(и)л(о)стз твою оуповающих(з). в(з) чисте сзвести.
дарозати сіє сподови. ради твоих(з) с(вѣ)тых(з). ап(о)с(то)лз и м(с)ч(е)н(и)кз.
Іоан'на слав'наго прор(о)ка | и пр(ѣ)д(з)т(е)ч(и) и кр(в)ст(итє)лз. стєфана.
матрєа. вар'навы. иг'натїа. алектан'дра. маркєлина. петра. И с(вѣ)тых(з) м(с)-
ч(е)нницз - пер'пѣтоуи. агарїи. дек'ли пет'кы. ли'кїи. аг'нїи. киликїи ана-
стасїи. вар'вары. іоуліанїи. екатєрины. евгєнїи. єв'пр'їи. и всѣхъ с(вѣ)-
тых(з) твоихъ. их'же ради и наше прєд(з)стоиїє. не истежи по дѣломъ
нашим(з). нз сзчєтан прич'тоу с(вѣ)тых(з) твоих(з). и в(з)ставлєнїа грховз
сподови. ради ї (исоу)са х(рист)а г(оспод)а нашего.

55R И вззымаєтз, покровз. | и прїємлєтз хлѣбз. и знаменєтз сз нимъ, ї-щ(и).
с(вѣ)тоую чашѣ. таино г(лаго)лє.

Ѓгоже ради. сіа в(а) г(оспод)и. пр(и)сно добраа подаваєши.

Прєкр(в)щав г(лаго)лєт(з).

С(вѣ)то твориши аминъ. оживотвораєши амин(з). Бл(а)г(о)с(ло)венши аминъ.

Знаменєтз. над(з) влудомъ г(лаго)лє таино.

И подаваєши намъ єго ради. да с нижними вышнїи выветз. Ѓз ними же
тѣвѣ в(ог)ѣ о(т)ьцѣ всєси'ноиѣ. ксп'но и д(с)хѣ с(вѣ)т(о)мъ в(а)ка чьстз.
в(з) в(є)кы вѣкшм(з) амин(з).

Еззглас(лєтз).

55V Ѓт(з) иже в(о)ж(в)ств'наго счєнїа наѣчихом се. и о сп(а)сительных(з) в(з)спомн |
нанїи наказахом се. смѣти и г(лаго)лати.
людїє

Ѓ(т)ьчє нашъ, иже єси на н(е)в(е)сєхъ. да с(вѣ)тит се имє твое. да прїидєтз
ц(а)р(в)ство твое. да в(с)дѣтз воля твоя, яко на н(е)в(е)си и на земнї. ѡлѣвз
нашъ насѣщ'нын даждъ на намъ д(в)н(в)сз. и в(з)стави намъ длзги наше. яко
же и мы в(з)стավлєемъ длзжныком(з) нашимъ. и не в(з)веди нас(з) в(з) искѣ-
шенїє. нз избави насъ шт(з) лѣскаво.

Ҁерєи, г(лаго)лєтз. таино, ш(т)ьчє нашъ иже. -

56R Ҁерєи, вззглас(з). Яко твое єстз ц(а)р(в)ство и сила и слава. о(т)ьца и с(ы)на
и | с(вѣ)т(а)го д(с)ха. н(ы)нѣ и пр(и)сно и в(з) вѣки вѣкшм(з).

Миръ всѣмъ.

Дїаконъ. главы ваше г(о)с(под)єви прєк'лонитє.

М(о)л(и)тва.

Избави нас(з) м(о)лим се г(оспод)и. шт(з) в'сакого зла в(ыває)маг(о), и нас-
тоєраго м(о)л(и)твами с(вѣ)тыє в(о)городнїцє. и пр(и)сно [дѣв] м(а)рїє. в(а)-
жен'ных(з) и славных(з) ап(о)с(то)лз. и всѣх(з) с(вѣ)тых(з) твоих(з). подан
чл(овѣ)колѣв'чє в(з) ср(з)д(в)цнх(з) наших(з). яко да в(з) кровѣ м(и)л(о)сти
твоеє помагаємы. шт(з) наших(з) избавим се грѣхѣмъ. и шт(з) в(а)кого мєгєжа.
вѣрєцєи се невѣр'дени. ради г(оспод)а нашего ї(исоу)са х(рист)а, с(ы)на

36V ТВОЕГ(О). СХ НИМЪЖЕ ЖИВЕШИ И Ц(А)Р(Ь)С | ТВЪЕ НИ В(О)ЖЕ. ВЪ СХ(Е)ДНЕНІИ
С(ВЛ)Т(А)ГО Д(С)ХА.

РХЗГЛАС(Ъ). КЪ ВСЕ ВЪКН ВЪКОМ(Ъ)

М(О)Л(И)ТВА.

КЪН | МИ Г(О)СПОД | И В(О)ЖЕ НАШЪ. ШТ(Ъ) С(ВЛ)Т(А)ГО ЖИЛИЩА ТВОЕГО. И ШТ(Ъ)
ПР(Ъ)СТ(О)ЛА СЛАВЫ Ц(А)Р(Ь)СТВІА ТВОЕГО И ПРІИДИ ВЪ ОЖЕ ШС(ВЛ)УТИИ НАС(Ъ).
ИЖЕ ГОРЪЕ О(ТЬ)ЦЪ СЪСЪДЕЛ. И ЗДѢ НАМЪ НЕВИДИМО СЪПРЕБЫВАЕ. И СПОДОВИ
ДРЪЖАВНОЮ ТИ РОУКОЮ. ПОДАТИ [НАМЪ] ПР(Ъ)Ч(И)СТОЕ ТѢЛО ТВОЕ. И ЧЪСТНЮ
КРЪВЪ, И НАМИ И ВСѢМЪ ЛЮДЕМЪ.

ДІАКОНЪ КЪН'МЕМ(Ъ)

ІЕРЕН. ВЪЗДВЫЗАЕ ХЛѢВЪ Г(ЛАГО)ЛІЕТЪ.

С(ВЛ)ТАА С(ВЛ)ТЫМЪ.

ЛЮДІЕ. |

57R БДИНЪ О(ТЬ)ЦЪ С(ВЛ)ТЬ. БДИНЪ С(Ы)НЪ С(ВЛ)ТЬ. БДИНЪ Д(С)ХЪ С(ВЛ)ТЫИ. ВЪ
СЪЕДИНЕНІИ АМИНЪ.

ДІАКОНЪ СЪ ПРИЧ'ТОМЪ Г(ЛАГО)ЛІЕТЪ.

АГ'НА(ЦЪ) В(О)ЖІИ ВЪЗИМАЕН ГРѢХИ МИРА.

М(О)Л(И)ТВА ПРЕЖДЕ ПРИЧЕШ(ЕНІА).

БЛАЗ'ННАА Д(С)ШЕ. И СКВ'РЪН'НЫЕ ШТНѢ. И РОУЦѢ МРЪЗОШНѢ. ВРЕН'НЪ ОВЫКЪ.
И ВСЪ САМЪ ГРѢШАНЪ АЗЪ И СМЕРЕНЪ. И НЕПОКААН'НЪ. НЪ ТЫ ЧЛ(ОВѢ)КОУЧЕ.
СП(А)СЕ ШТ(Ъ)ЧААН'НЫМ(Ъ). ПРИСТАНИЩЕ БѢДЪЮЩИМ(Ъ). ТЕВѢ СЕ МОЛЮ. ПРИЗЫ-

57V ВАИ ГРѢШНЫХ(Ъ) ВЪ ПОКААНІЕ. Г(О)СПОД | И В(О)ЖЕ, ОСЛАВИ, ШСТАВИ, ПРОСТИ ЛНФЕ
ГРѢШНОМУ ПРЕ | ГРѢШЕНІА МОЯ. КОЛ'НАА Ж(Е) И НЕВОЛ'НАА. ИЖЕ СЛОВОМЪ, ИЖ(Е)
ДѢЛОМ(Ъ) ИЖЕ ВЪ РАЗЪМѢ. ИЖЕ ВЪ НЕРАЗЪМІИ. ИЖЕ ВЪ ПОМЫСЛЕ СЪДѢЛАХ(Ъ),
ВСА МНѢ ПРОСТИ. ЯКО ВЛ(А)ГЪ И ЧЛ(ОВѢ)КОУЧЕ. И ДЛЪГОТРУПЕЛИВЪ, И МН(О)ГО
М(И)Л(О)СТИВЪ. М(О)Л(И)ТВАМИ С(ВЛ)ТЫЕ В(О)ГОРОДИЦЕ И ПР(И)СНО Д(Ѣ)ВЫ
М(А)РІЕ. НЕОСОУЖДЕН'НО. СПОДОВИ МЕ ПРІЕТИ. С(ВЛ)Т(А)ГО И ПР(Ъ)Ч(И)СТ(А)ГО
ТВОЕГО ДАРА, ВЪ ОСТАВЛЕНІЕ ГРѢХМЪ. И ВЪ ЖИВОТЪ ВѢЧНЫИ. И ВЪ ПРОШЕНІЕ
ЛОУКАВЫМЪ МОИМЪ СЪГРѢШЕНІЕМЪ. И ВЪ ПРОСВѢЩЕНІЕ ЗАПОВѢ(Д)ЕИ ТВОИХ(Ъ).

58R ЯКО ПОДО | ВАЕТ' ТИ ВСАКА СЛАВА ЧЪСТЪ И ПОКЛАНАНІЕ. О(ТЬ)ЦЪ И С(Ы)НОУ И С(ВЛ)-
ТОМЪ Д(С)ХЪ. И Н(Ы)ННА И ПР(И)СНО И ВЪ ВѢКЪМЪ.

И ПРЕЛАМІЕТЪ (І)ЕРЕН. С(ВЛ)ТЫ ХЛѢВЪ, И ПРИЧЕШАЕТ СЕ Г(ЛАГО)ЛЮЩЕ ТАИНО
ДА НЕ ВОУДЕТЪ НАМЪ ВЛ(А)Д(Ы)КО С(ВЛ)ТАА СІА ВЪ ГРѢХЪ. НЪ ВЪ ОСТАВЛЕНІЕ
ГРѢХМЪ. И ВЪ ПРОСВѢЩЕНІЕ Д(С)ШИ И ТѢЛОУ.

ТАКОЖ(Д)Е ІЕРЕН ПРІЕМЛЕТЪ С(ВЛ)ТЪЮ ЧАШЪ. И ПРИЧЕШАЮЩЕ СЕ Г(ЛАГО)ЛЮТЪ,
ТАИНО.

ТѢЛО ТВОЕ С(ВЛ)ТОЕ Г(О)СПОД | И. ДА ВОУДЕТЪ МИ ВЪ ЖИВОТЪ. [ВѢЧНИ]. И КРЪВЪ
58V ТВОЯ ЧЪСТНАА СІА ВЪ ОСТАВЛЕНІЕ ГРѢХОМЪ. И НА ПР(А)В(Ь)Д(Ь)НЕМЪ | ТВОЕМЪ
СЪДѢ. СЛОДОВИМ СЕ СТАТИ ОДЕСНЮ ТЕВѢ. И ДА ВОУДЕТЪ МИ СІЕ БЛ(А)ГОДАРОЕНІЕ
ВЪ РАДОСТЪ. И ВЪ ИЩЕЛЕНІЕ Д(С)ШИ МОЕИ И ТѢЛЪ.

(І)ЕРЕН, Г(ЛАГО)ЛІЕТЪ ВЕЛЕГЛАСНО.

СЪ СТРАХОМЪ В(О)ЖІИМЪ. И ВЪ ИЩЕЛЕНІЕ Д(С)ШИ МОЕИ И ТѢЛЪ.

ДІАКОНЪ. Г(О)СПОДЪ СЪ ВАМИ.

ЛЮДІЕ, ПОМ(О)ЛИМ СЕ.

ІЕРЕН ВЪЗГЛАШ(АЕТЪ)

СН(А)СИ В(О)ЖЕ ЛЮДИ СВОЕ И В(ЛАГО)СЛОВИ ДОСТАЮАНІЕ СВОЕ. И ШТ(Ъ)НОСИТЪ С(ВЛ)ТЫ
ТАИНЫ НА ЖРЪТ'ВНЫКЪ. ІЕРЕН ВЪЗВРАЩАЕТ СЕ КЪ С(ВЛ)ТЕН ТРАПЕЗЕ. Г(ЛАГО)ЛІЕ

мѡл(итрѣ) сїю тѡн(о).

59R М(о)л(и)ти се г(оспод)и. ꙗко да сїе с(вѣ)т(о)е причещенїе шчи | ститѣ нас(з)
шт(з) всаких(з) сзвѣз'нх. тѣла и д(с)ха. и н(е)в(е)сных(ъ) сзтвори насз
быти. причестником(з) ради г(оспод)а нашего і(исус)са х(ист)а. с(ы)на тво-
его. сз ним' же живѣши и ц(а)р(ь)ствоуеши б(ож) нашз въ единнїи с(вѣ)т-
т(а)го д(с)ха. въ все вѣки вѣкомз.

Взв'глашаетѣ ѱерен.

Г(оспод)з сз вами.

людиѣ аминз

дїакон'

Сз миромз изыдемз, г(оспод)ѣ пом(о)лим се

ѱерен. замв'вон'нѣю м(о)л(и)твѣз.

59V Бл(а)д(ы)ко г(оспод)и б(ож)е вседръжителю иже не шт(ъ)лзчавши се свонх(ъ)
раб(з) никогда же николижы и не презираеши д(с)шз тевѣ м(о)лѣших(з) се.
покои | д(с)шѣ рабѣ твоих(з), всѣх(з) православных(з) хр(и)стїанз въ ра-
нскїю сладостѣ. въ мѣсто бл(а)гочыстывых(з), презирае их(з) грѣхн. иже(е)
въ разлѣ или въ неразлїи сздѣянна или. иже прежде реченом сла-
дости сподоби. насз, же въ радости сзвзкоупи, и шт(а)влнїе грѣ(ховз) пода-
и же намз и сзвѣди ны. м(о)л(и)твами преч(и)стые бл(а)д(ы)ч(и)це наше
наше(!) б(о)городици, и пр(и)сно д(ѣ)вы м(а)рїе. и [с(вѣ)т(ы)х(з)] н(е)в(е)с(ъ)-
ных(з) силз. с(вѣ)т(а)го іоан'на прор(о)ка пр(ѣ)д(з)т(е)чи и кр(ь)ст(н)т(е)ла.

60R с(вѣ)т(ы)х(з) и слав'ных(з) ап(о)ст(о)лз. и всѣхз с(вѣ)т(ы)х(з) твоих(з). иже
шт(з) вѣка згоди | вшнх(з). ꙗко ты вси бл(а)г(о)с(ло)влѣе и ш(с(вѣ)щ)ее вса-
чьскаа. и тевѣ славоу взз'силаемз, о(т)ьцоу и с(ы)нѣ и с(вѣ)т(о)мѣ д(с)хѣ.
и н(ы)на и пр(и)сно и въ вѣки вѣкомз.

Мол(итва) шт(ъ)поушїна.

Бл(а)г(о)с(ло)венз г(оспод)з б(ог)з нашз. ꙗко пречыстнаго его тѣла, и чыстны
его крѣви. причестити се сподобилз вси насз. да бл(а)г(о)с(ло)витз и сзхранитз
всѣхъ насз, преждешт(ъ)шд(ъ)шихз шт(з) насз оупоконтѣ. въ лонѣ авраа-
ма ісаака іакова. н(ы)на и пр(и)сно и въ вѣки вѣкомз.

Людиѣ

Бл(а)г(о)с(ло)влю г(оспод)а на всако врѣме.

ѱерен.

Бл(а)г(о)с(ло)венїе г(о)с(под)ннѣ на всѣ васз.

И творит(з) шт(ъ)поус(т)з.

Мол(итва), дрзга замв'вон(ъ)на. |

60V Б(ож)е вседръжителю, и срьдовед'че. иже(е) ради причещенїа б(о)ж(ъ)ств(ъ)ных(з).
пречыстых(з) всзмрѣтных(з), и животворещих(з) твоих(з) тѡннз. твоємѣ
б(о)ж(ъ)ств(ъ)номѣ причестници выхомз о(т)ьствѣз. м(о)лим ти с(а), да не
шт(ъ)вратиши, да не оставиши. да не шт(ъ)лзчиши. нь всѣхъ их'же тѣ-
вѣемз подавыи нам(з), недоуг'бующее исцѣлн. въ напастехз избави. въ скрѣ-
вѣх(з) оутѣшани. въ добродѣлех(з), и въ тѡзпенїи, сзпомаган. и всакого да-
61R рованїа изовилзл. и вса прошенїа на пол'зѣ подаван. | въ настоещемз семз
житїи, нам' же и всѣмз людемз твоим(з). сподоби же насз ползчити и всзм-
рѣтнаго ц(а)р(ь)ствїа твоего. ты во вси подателз всакого бл(а)га. и тевѣ
славѣ вззсылаемз. о(т)ьцѣ и с(ы)нѣ и с(вѣ)т(о)мѣ д(с)хѣ. н(ы)на и пр(и)сно
и въ вѣки вѣкомз.

Кон'цз сзж'вн с(вѣ)т(а)го ап(о)ст(о)ла пет'ра.